

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, Julius 29-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

A' belső dolgokra ügyelő Minister *Montesquiou* a' Deputátusok' Kamarája eleibe vitte a' Királytól az ország' állapottyának leírását, mellynek felolvasásával csak nem egy egész ülést töltött-el. — Ezt minden újságok kihirdették; itt következik magyarul is lehetséges rövidséggel: —

„Uraim! midőn ő Felsége az országlás' kormányát ismét kezébe vette, tudósítani kívánta a' maga népeit azon állapotrol, melyben Frantzia országot találta. A' mi szerentsétlenségeinknek elenyészett ugyan az oka: de jelen vannak azoknak következeaeik. Frantzia ország azon Országlószék alatt, a' melly csak azon gondolkodik, hogy mind ezeket miként orvosolhasa-meg, még sokáig fog azon tsapások miatt szenvedni, mellyeket az az Országlószék ejtett rajta, melly egyedül csak az ő elnyomásán iparkodott. A' uemzetnek tehát tudósíttatni kell az ő szenvedésének okairól és minéműségéről, azért, hogy azt a' gondoskodást, melly annak enyhíttetésére fordíttatik, illendően betsúlni 's maga is segíteni tudja. A' veszedelemnek nagyságáról és mivoltáról tudósíttatván a' nemzet, így fog osztán a' Király' iparkodásaiból és munkáiból részt venni, hogy azt helyreállítsa, a' mit nem ő routott-

el, hogy azokat a' sebeket meggyógyítsa, mellyeket nem ő ejtett, 's hogy azt a' rosszat jóvá tegye, a' melly idegen ő tölle. —

„Frantzia ország' szerentsétlenségének fő oka ellenemondhatatlanul a' hadakozás vala. A' história nem tud valamelly nagy nemzetnek oly példáját mutatni, a' melly szüntelenül mérészebb és veszedelmesebb próbatételekre ragadtatott volna a' maga akarattya ellen. Bámulással és irtózással szemléltünk egy pallérozott népet arra lenni kárhoytatva, hogy önnön boldoságát és nyúgodalmát a' barbarus népeknek vándorló életjekkel feltserélje. A' familiai kötelek széllyel szaggattattak; az atyák az ő fiaiktól messze őszültek-meg; a' fiak az ő atyoktól 400 óra távolságra haltak-el; ezt a' rettenetes elválást semmi reménység nem enyhítette; már hozzá szokva valának az emberek, hogy mint elkerülhetlent, mint örököst, úgy nézzék ezt az állapotot. *Bretagne* tartományában oly parasztokat lehetett látni, a' kik azután, hogy gyermekeiket katonának magok a' kiszabott helyre elvitték, a' templomba mentek, 's halottí imádságokat tartottak előre érettek. Lehetetlen bizonyosan felvetni azon embereknek sokaságát, mellyeket az előbbeni Országlószék fehasznált; az inség és betegség miatt éppen annyi elenyészett, mint a' hadakozás miatt; a' próbatételek

oly véghetetlenül, 's olly nagy sebességgel következtek egymás után, hogy szerentsés elvégeztetődhetéseikért mindenk feláldoztattak. Azok a' jó katonák, kiknek vitézsége Frantzia ország' ditsőségét tette, a' kik szüntelenül újabb meg újabb bizonyosságát mutatták a' magok erejeknek és türedelmeknek, inségeikben elhagyattatva 's a' szerentsétlenségben segedelem nélkül maradva szemlélték magokat, mikor azt már tovább nem hordozhatták. A' Frantzia jó szívűség már nem vala elégséges ezen kegyetlen gondatlanságnak megorvoslására; 's a' kiállított seregek, mellyek ennekelőtte armádákattettek volna, ily módon utoljára meg sem látszottak, a' nélkül, hogy a' tsatázásokban tsak részt is vehettek volna. Ezért kellett ezen seregeknek kiállítatásokat ily nagyon sokszorozni, hogy a' tsak nem egészen semmivé tétetett armádák újak által kipótoltathassanak. Az 1813-dik esztendőben elvégeztetett Orosz táborozás után kiállítatott Frantzia katonaságszáma rettenetes:

Az 1813-dik esztendőben,	
Jan. 11-dikén	350,000
Ápril. 3-dikán (betsületeből való testőrzők)	10,000
— (nemzeti testőrzők)	80,000
— (tengerpart őrzők)	90,000
Aug. 24-dikén (Spanyol armáda)	30,000
Oktob. 9-dikén (14-dik és régibb esztendőkbeli újabb Conscriptusok)	120,000
— (1815-re való Conscriptusok)	160,000
Nov. 15-dikén (az 1811-től fogva 14-ig való újabb Conscriptusok)	300,000
Az 1814-dik esztendőben ígért lovasok	17,000
Az 1814-dik esztendőben organizált népmassa	143,000

mind egygyütt . . . 1,300,000 ember.

„Szerentsére ez az utóbbi organizált népmassa nem vitethetett telyes tökéletességre. A' hadakozásnak nem volt ugyan elég ideje arra, hogy mind azokat megemészthesse, a' hik már az ő zászlói alá megérkeztek vala: azonközben tsakugyan meg lehet ezen laistromban találtató emberek' számából is, a' melly tsak 14 vagy 15 hónapok alatt való rekrutázást foglal magában, melly sok embert kellett a' nemzetnek 22 esztendő alatt elveszteni. Mindazáltal több okok találtattak, a' mellyek ezt a' sok embervesztést kipótolták; leg hathatósbak voltak kétségkívül: a' szántóvetők' állapotjának a' nagy jószágoknak felosztása által okoztatott megjobbúlása, az örökségeknek egyenlő felosztása, 's a' tehén himlőnek behozattatása. Ezen okoknak emlegetése 's következéseinek nagyobbított módon való előadása által megtsalvi próbálták a' népet; meanel többet vittek el katonának, annál jobban iparkodtak elhívetni a' Frantzia néppel, hogy neki elégséges módja legyen mind ezeknek kiállítására. Pedig, ha szintén igazak lettek volna is azok a' feladások, a' mellyek ezen tekintetben kihirdettettek, mi következne ezekből egyéb, hanem hogy a' szülőtteknek számára nézve nints mit nyughatatlankodjunk az elveszeitekért, a' halottakért, 's a' többi.“

Ezen közönséges előadásnak előre való botsátása után leszállott Minister *Montesquieu* rendre minden ministeri foglaltosságokra. A' hadi ministérium' tárgyairól így fejezte - ki magát: —

„Mi, úgy mond, tsak közelítő resultatumokat hordhatunk elő a' hadi Minister' keze alá tartozó tárgyakról; itt voltak a' rosznak fundamentomai; innét vette eredetét a' rendetlenség, 's azután terjedett széllyel az administratzióknak minden ágaira; a' két utolsó esztendőbeli táborozásnak szerentsétlenségei leg nagyobb zűrzavarba vitték az administratziót. Emberek nevez-

tettek - ki, hogy ezen két esztendőbeli veszéseinket 's ezekből származott adósságainkat megvizsgálják 's tisztába hozzák, de ez a munka igen terhes, mert az ide tartozó irások (matérialekat) nem lehet mind megtalálni, 's ezért csak némiképp bizonyossággal lehet a' dolgot meghatározni. —

„A' közelébb múlt Májusban 520,000 emberekből állott a' Frantzia armáda, Veteránusokat, Invalidusokat, a' Lelső bátorságra ügyelő katonákat, a' tengerparton vigyázó ágyúzókat is ide értvén. A' penziósok' száma telt 122,597 emberre. Ausztriából, Prussiából, Angliából és az Orosz Birodalomból haza jövő hadi foglyok' számát tehetjük 160,000-re. Ha az inzinörök, inspectorok, 's hadi biztosok' massáját is, a' melly 1874 emberre telik, ide számláljuk, tehetjük az ezekre tetetődő költséget mind együtt, 236,000,000 Frankra. Az 1812 és 1813-dik esztendőbeli hadakozás semmivé tett 250,000,000 Frankot érő artillériai és egyéb készületeket. Az 1814-dik esztendőtől fogva került a' várakra való gondviselés, a' régi Frantzia országban 55,000,000-ra, a' visszaadatott tartományokban 115,000,000-ra. Egy summában a' tulajdonképpen való hadi ministérium' minden ágaira az 1814-dik esztendőben kívántató költség 360,000,000 Frankra határozatott. —

„Tudva van, hogy ez a' ministérium néhány esztendőktől fogva két részekből állott, t. i. a' tulajdonképpen való hadi ministériumból és a' hadi adminisztráció ministériumából. Ezen utolsónak költsége az 1812-dik esztendőben 238 millióból, 1813-ban 304 millióból állott; 1814-re pedig 380 millióra volt határozatva. Így hat a' kétféle hadi ministériumnak egész költsége a' folyó 1814-dik esztendőben 740 millióra telt volna. —

„Hanem ezen két ministériumnak az adósságai is felette sokra telnek, a'

miket t. i. még meg nem fizettek. A' hadi ministérium 104,000,000, a' hadi adminisztratio pedig 157,000,000, egygyütt 261,000,000 Frankot tartozának megfizetni, mint a' bėjött laistromok mütattják. De még ezek a' laistromok sem foglalnak mindent magokban; az 1811, 1812, 1813, 1814-dik esztendőbeli hátra lévő tartozások még nintsenek tudva; azon 100 milliók nintsenek az említett adóssági summában, a' mellyeknek kifizettetéseket már kirendelték ezen ministériumok, de valósággal nem fizettettek - ki, azért, mert nem volt pénz a' kintstárban, 's a' t. —

Finantz ministérium. — „Ezen ministériumnak leábrázvlatása, így szól Minister *Montesquiou*, a' kultsa a' minden többiek állapottya' esmeretének; a' Finantzia minden resultatumnak a' középpontja. Szükségesnek tartjuk leg előbb is az megmagyarázni, mi módon vihette véghez az előbbeni Országlószék azt, hogy a' Finantzia' állapotját titokban tarthatta. —

„Az előbbeni Országlószék' finantziái systemája, jó és szoros rendben tűnik a' szemünkbe. Minden Ministerek beadni tartoztak minden esztendőnek elején a' finantziái Ministerhez, hogy melyiknek mi fog arra az esztendőre kívántatni, a' melly beadásokból készítette ezen Minister az esztendőre kívántató egész költségnek laistromát. Hasonló laistromot tartozott ő készíteni az adóknak és minden nemű jövedelmeknek mennyiségekből is. Ezen két laistromoknak összemérsékeltetésekből lett végezetre a' Státus jövedelmét és költségét illető tabella, melly azt mütatta, hogy a' jövedelem elégséges a' költségeknek megtétetésekre. De éppen ez az összemérséklésből következett resultatum, ez t. i. hogy a' jövedelem elég lett volna minden költségeknek megtétetésekre, e' volt költemény és nem valóság. Ezek a' bevételei' és kiadás' laistromai tele voltak hibás feladásokkal, 's a' többi. —

„Így történt (e'képpen folytattya szavait a' Minister), hogy tsak az 1812 és 1813-dik esztendőkbéli számadásoknak 312,032,000 Frankokból álló hijánosság volt a' resultátuma. Az Országlószék' feje ugyan jól esmérte ezt a' hijánosságot, de ő attól a' reménségtől tápláltatott, hogy idővel a' maga régibb táborozásaiból való idegen országokbéli adók 's egyéb rendkívül való jövedelmek által kipótolhattya ezt a' hijánosságot. Melynek mindazonáltal a' lett a' következése, hogy 13 esztendő alatt 1645 millióra telt a' Státus' adóssága. —

„Ez a' számvetés rettenetes ugyan: mindazonáltal ne tartsuk ennek resultátumait megorvosolhatatlanoknak. A' finantziai Minister meg fogja magyarázni, mitsoda summákat kellessék most mingyárt; melyeket tsak majdvalaha későre megfizetni, és mellyek fizettethetnek - le tsupa intenzitás által. Mi, kiknek az a' kötelességünk, hogy az ország' jelenvaló állapotját előtetek lerajzoljuk, kéntelenek vagyunk megelégedni ezen terhes munkának tellyesítésével, 's a' többi“ — Itt vígasztaló szavakkal járul a' Minister a' nemzethez, azzal biztatván, hogy ha szintén a' Státusnak adóssága rettenetes is, tsakugyan éppen azok a' tabellák, mellyekből ennek nagyságát kihozni lehet, leg nagyobb vígasztalást nyújthatnak a' nemzetnek, minthogy ezekből az is kitettzik, hogy mitsoda segedelem kútfejekkel bírjon Frantzia ország a' maga sebeinek meggyógyíttatásokra; mi némű életerő tartotta-fenn őtet a' maga szenvedései között; mitsoda segedelem kútfejekből pótolta - ki szüntelen a' maga fogyatkozásait; mitsoda termékenységgel bírjanak az ő jól megmivelt szántó földjei, ily sok pusztítások után is. Ha a' Státuson nagy adósság fekszik is, vannak sok magánosok, a' kik nagy tökepenzekkel bírnak, a' mellyeket hasznos próbatételekre lehet fordítani, 's a' többi.“

Belső Ministérium: — „A' mezei munka valóságos előmenetelt tett Frantzia országban, melynek fundamentoma ugyan még a' revolúzió alatt vettetett volt meg, de azolta is újabb okok által segítettett, mellyeknek még fontosabb resultátumai lettek volna, ha a' sok fele szerentsétlenségtől nemgátoltatott volna. A' jó mezei munkálkodásnak tudós társaságok által lett közönségessé tetődése, sok gazdag tulajdonosoknak a' falukon való lakása, ott való próbatételeik, oktatásaik, példaadásaik; végezetre marhaorvoslást tanító oskoláknak felállítása, mellyek által a' lakosok megtanítottak, miként oltalmazhassák - meg a' magokbarmaikat a' dögnök szerentsétlenségtől: ezeknek azok az okok, mellyeknek igen szerentsés resultátumai lettek a' mezei gazdálkodásra nézve, hanem az országlószék' hibás lépései tettek szüntelen való akadályokat eleikbe. A' szőlőműveseknek az úgy nevezett *Continentale Systema* volt felettébb veszedelmes. Déli Frantzia országban sokak kitepték szőlő fáikat a' bornak és pálinkának igen nagy oltsósága miatt. Mindeneknek elveszett vala a' szőlőműveléshez való kedve. —

„A' *Rambuilleti* áréndajószágban, mellyet még 1786-ban 16-dik Lajos Király a' mezei gazdaságbéli próbatételekre fundált vala, *Merinosokat* (Spanyol ország leg jobb fajta jubokat) kezdetek tartani; ezt a' példát más magános birtokosok is nagy számmal követték; az 1799-dik esztendőben a' *Perpignani* áréndajószág is lábraállított, mellynek példájára néhány esztendő alatt még hét hasonsó institutumok állítottak - fel. A' merinosok' száma naprolnapra nevedett az országban; a' hazabéli fajták gyarapodtak: midőn azonban az országlószék' feje, a' ki a' természet' folyását is örömet a' maga ditsóségszómjűzásának jobbhagyává tette volna, azt hitette - el magával, hogy ez a' juhtenyésztésbéli előmenetelesülés nem elég

széles kiterjedésű volna, nem is elég siető lépésekkel menne előfelé. Az 1811-dik esztendőben. Mártz. 8-dikán költ végzése által azt parantsolta, hogy 500 tartalék helyek állíttassanak - fel tsupa Merinosokból, 's minden ilyen helyen tartsanak 200 Merinos-kosokat, magnak; egyszersmind a' magános juhsgazdák is tsaknem elszenvedhetetlen vigyázat alá vették, a' liknek ez a' felső vigyázat és kényszerítés alá való vettetések, annyira elkedvetlenítette őket, hogy nem soká az egész juh-tenyésztést félbe hagyták; a' hadakozásra való költségek az országot magát is megakadályoztatták, hogy úgy hozzá láthasson, mint kellett volna, 's elegendő költséget fordíthasson rá. Ezen nem bőlts eszköz által füstbe ment azon 20 millióknak gyümöltse, mellyek az előtt a' Merinos juhoknak tenyésztésére, 's a' hazabéli fajtáknak nemesítésiére, haszonnal fordítottak vala. —

„A' ménesek' állapotja jobban vala elintéztetve; eleinte ez is a' régi országló szék által állíttatott volt fel, hanem a' revolúzió által semmivé tétettéven, tsak 1806-ban állott ismét lábra. Ekkor hat ménesek, és 30, tsödörökből (ménlovakból) és próbakantzákbol álló tartalékok állíttattak - fel. Az 1813-dik esztendőnek végén 1364 tsödörök osztattak ugyan széllyel ezen 36 institutumokban: de még azon esztendőben 80,000 lóra volt szüksége a' Státusnak, mellyeknek leg kissebb kiméllés nélkül össze kellett szedettieniek requisitzió által, úgy hogy tsak az 1812-dik esztendőtől fogva való lóbéli vesztesét Frantzia országnak 230,000 darabra lehet számlálni. A' lovasság alá való lónak darabját 400-tól fogva 460 Frankra lehet tenni. A' Státusnak ez a' vesztesé réá ment pénzben 105,200,000 Frankra. —

„A' bányák feles szaporodást és gyarapodást kaptak vala; 478 mindenféle bá-

nyáink vannak, meHyeKnél 17,000 emberek foglalatoskodnak, 's az országnak 28,800,000 Frankot érő durva szerzeményt adnak, a' Státus pedig 251,000,000 Frankot veszen - bé mint birtoktól való adót belőlök. Ez az adó a' bányák adminisztrációjára szokott vala fordíttatni, hanem az Országlószék ezen magános fundust is, melly a' múlt Febr. 1-ső napján 700,000 Frankra telt vala, hadi költségre fordította, 's e' szerént az egész bányász personált megfosztotta a' maga fizetésétől. Ezen szüntelen való nyaggattatások között is megműveltettek mezeink, megmunkáltattak bányáink, barom tsordáink (nyájaink) is megtartattak, sőt jobb lábra is állíttattak. Valósággal semmi nem szolgál nyilvánosabb bizonyosságára a' mi nemzetünk munkás szorgalmatosságának 's az első mesterségekre való alkalmas voltának, mint az ő mezei munkában való előmenetele, mellyet ezen előbbeni elnyomó oszágzás alatt tett. A' nem volt elég, hogy ez a' szüntelen foglalatoskodó tyrannusság, melly a' leg alacsonyabb kajbákig útát talált magának, szakadatlanul lankasztotta 's nyomta a' földműveseket; megfosztotta őket dolgosaiktól és tökepénzetskéiktől; 's arra kárhoztatta őket, hogy gyermekeiket egyszer a' katonaság alól megváltsák, hogy azoktól másodsor is megfosztattathassanak: hanem végezetre a' requisitziók által, mellyet a' Despotaság legbőltsebb eszközének lehet nevezni, egyszerre minden munkájoknak gyümöltsetől megfosztattak. Hitelt fog - é annak adni a' jövődő világ, hogy mi megértük azt, hogy égygyetlenegy ember magát minden tulajdonunknak és élelmünkre kívántató vagyonunknak tulajdonosává tegye, hogy e' minket arra tudott kárhoztatni, hogy oda vigyük mindenünket, a' hol attól bennünket megfosztani méltóztatni tettett; hogy egész népünk, minden ökreivel, lovaival, 's gabonáival (hambárjaival) felkerekedett

honyaiból, hogy mindenét ezen új urának vigye, szerentséseknak tartván magunkat, ha ezen úrnak ágeusei még nagyobbá nem tették volna a' húzásvonás által szerentséjenségünket. De takarjuk - el már ezeket az alacsonyágokat és a' tyrannousságnak ezen munkáit, hogy azon ajándékokat tsudálhassuk, mellyekkel a' természet' urától megajándékoztattunk. Mellyik ország az, a' melly ennyi inségnek ellene tudott volna állani? De a' mi földünknek jósága, 's lakosinak munkássága az, a' melynek köszönhetjük, hogy a' mi mezei munkánk magát az ó omlásai között felemelheti, és azon atyai országolás alatt, melly az inségnek véget vetett, oly fényességbe helyeztetheti, mint valaha volt. —

„A' manufacturái szorgalmatosságnak ismét az előbbeni szabadságra kell vissza állíttatni; ez a' Mechanika és Khémia által, mellyek a' magok sokféle találmányaikkal egygyütt a' mesterségekre fordíttattak vala, felette nagy lépéseket tett előfelé. A' *Continentale Sistema* tett ezen tekintetben néminémű hasznót, azáltal, hogy a' kézmíveseket arra kényszerítette, hogy hazájokban keressenek - fel némelly szükséges segedelem kútféjeket, mellyek ott nem voltak az előtt esmeretesek: de ellenben azok az akadályok, mellyeket ugyan ez a' Systema felette sok megmirevelten matériáléknak béhozattatások eleibe tett, 's a' mellyekre nézve sok szerzeményeinknek felette nagyon meg kellett drágulni, halálos sebeket ejtett szorgalmatosságunkon. Most már egy része elhárított ezen akadályoknak; okos törvények megfogják az emésztőknek szükségüket a' szerzőknek szorgalmatosságokkal egygyeztetni, mellyek tsak akkor ellen-

keznek egymással, mikor mind kétfőjük igen sokat kívánnak egymástul. Ha a' tudósításoknak hitelt adhatunk, mostanában 400,000 munkásoknak adnak dolgot fabrikáink, és 100,000 Frankok forognak benne. A' *Roueni* fabrikák már ismét foglalatatoskodnak. —

„A' mi *Lavai* és *Bretagnei* gyólt fabrikáink sokatszenvedtek a' Spanyolországi hadakozás miatt, a' hova szerzeményeiket szokták volt hordani. Hasonló állapotra jutottak selyem fabrikáink. Ezeknek szerzeményeik Spanyolországon által Amérikába és a' plánta tartományokba hordattak. A' melly fabrikáink Északi Európá' számára dolgoztak, ezek is elvesztették segedelem kútféjeket. Tsak az egy Olaszország maradt nyilván számok-ra. Országunk' belső részein ugyan már eddig is nevedett a' mi selyem materiával való kereskedésünk: 's mit nem remélhetünk mi ezen tekintetben majd továbbat, mikor az egész Európával való közösülés' útjai nyilván lesznek előttünk, mi, a' kiknek ezen fábrkai szerzeményekben való elsőbbségünk illy nyilvánosságos? —

„Az 1787-dik esztendőben a' *Lyon*i fabrikákban 15,000 szövő székek voltak folyamatban; ez a' szám az utolsó hadakozás alatt 8 ezerre szállott - le. De itt is jobbúl már a' fabrikák' állapotya. A' posztó, bőr, 's egyéb fabrikák, hasonlóképpen szenvedtek a' külső országokkal való közösülésnek félbe szakadása miatt. Egy szóval az egész industria szenvedett a' *Continentale Systemának* ahoz való befolyása 's ennek törvényei miatt.“

[Végeretét a' jövő posta napon.]

Julius 27-dik napján adtak 100 Forint Huszas pénzért 240 forintot Váltózádalában. — Egy Császár aranyért 10 f.tot és 50 krt.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro, 8.

A' Magyar Kurir 9-dik darabjához.

Magyar Ország.

A' Magyar országon lévő *Római Catholica* anyaszentegyház két hasznos embereit vesztette-el mostanság, tudniillik Váczon *Vaczlavovits Ferentz* és Nagy Váradon *Leitschak Ferentz*, Fő Tiszteendő Kanonok uraknak meghalálozások által.

Elegyes Dolgok.

Paris. — A' híres *Stäel* könyvíró aszszonyság, kiről a' minap említettük, hogy egy munkájáért, mellyet néhány esztendő előtt Nemet országról írt, a' Császári országlószerk alatt Frantzia országból számkivettetett 's munkája elnyomtatott, a' most uralkodó Király alatt pedig *Párisba* ismét vissza ment volna, mostanában Párist ismét odabagyta, és Olasz országba vette útját. Azt mondják, hogy most is éppen ez a' munkája okozta eltávozását, melly most újra feltámadott, de oly sok és éles kritizálókra talált, hogy az írója jobbnak tartotta még Párisból is eltávozni miattok. A' könyv, átallyában vétetvén Nemet országra nézve kevés hízelkedő, Frantzia országra nézve pedig sok és igen bántó tárgyakat, sok új, de nem egészen helyes megjegyzéseket, fényeskedő elmésséget, és sok szép szóllásbéli virágot, foglal magában.

Róma. — A' *Radetzki* Huszár Regementjének azon két Svadronnyai, mellyek az Oberster *Proháka* és Májor *Opitz* urak' vezérlése alatt egy időtől fogva Rómában Pápa ő Szentségénél tettek szolgál-

latot, innét Jul. 7-dikén az Austriai Státusok felé vissza indultak. Elindulások előtt néhány napokkal olyan szerentséssek voltak a' tisztelt Oberster, Májor, 's az ezen Svadronkhoz tartozó egyek tiszturak, hogy az itt lévő Cs. K. rendkívül való Követ Ritter *Lebzelter* úr által Pápa ő Szentsége eleibe audientziára vezettettek, a' ki őket nagy kegyességgel és lebotsátkozással fogadta, lábsókolásra botsátotta, 's őket külömbkülömb szent 's nékiek igen betses portekákkal megajándokozta, 's szolgálattyokkal, 's az egész seregnek jó magaviseletével való megedését, tudtokra adatta. A' Követ úr fényes bált adatott, a' mellyen a' Római főbb nemes emberek és aszszonyságok jelen voltak. A' bál késő éjtzaka végződött-el, a' midőn a' tisztelt Stabális tiszturak is vég lútsút vettek a' Követ úrtól. — „Különös kedvességgel fogunk mi (így végzi szavait a' Római tudósító) ezen Magyar Huszár tsopontra emlékezni, azért is kiváltképpen, hogy Pápa ő Szentségét, valahol tsak magát megnútatta, mindenkor ezen Huszároktól szemléltük kísértetui, úgy mint azon Hatalmasságnak katonáitól, a' ki az ő Szentsége' megszabadulásában és thronusára lett visszahelyheztetődésében leg nagyobb örömmel részt veszen.“

Belvétzia. — *Mária Ludovika* Császárné Jul. 9 dikén *Lausanne* városába érkezvén, estve kísércével egyetemben kiszerekezett a' *Sauvabelini* erdőskéhez, a' honnét nagy gyönyörködéssel lehet szemlélni a' Genevai tót. Innét a' tóra lemenvén, ezen is tett, muzsikai kartól és sok apró báikáktól kísértetvén, egy kis útats

a' bavasí pasztort enekléseket nagy figyelmezettséggel halgatta ő Felsége; Jul. 10-dikén reggel az *Allamanni* kastélyban *Bonaparte Jósefnél* fölöstökömözött; estvére Genevába érkezett, a' hol a' nagy fáradtság miatt a' tiszteletére menni kívánó Deputáziót nem bocsathatta maga eleibe, minthogy 11-dikben ismét igen jó reggel útnak indulni szándékozott, hogy mentében a' *Fancigny* jég hegyeket is megnézhesse.

Tyrolis. — Ezen tartománynak Katona Komendánsává, Feldmarschal-Lajtnánt *Fencer* urat, a' Mária Therésia Katonai Rendje' Ritterét méltóztatott kinevezni ő Austriai Cs. K. Felsége.

Vorarlberg. — Julius 7-dikén ment véghez ezen tartománynak az Austriai Felséges házhoz való visszaadattatása közönséges pompával. A' két részről való Biztos Urak, a' tisztviselőktől's minden előjáróktól kísértetvén, délelőtti 10 órakor *Bregentzben* a' város Cancelláriája palotájába mentek, a' hol a' tartománynak általadattatását kihirdették. A' palota ajtajai kinyitva voltak. Austriai katonaság és Bavariai nemzeti testőrző seregek tették a' katonaparádét. A' Bavariai Biztos úr egy beszédet intézett a' jelenlévőkhöz. Azután a' két részről való Pátensek felolvastattak, mellyek között egyik által a' Bavariai udvar lemond ezen tartományról, a' másik által a' maga birtoka alá veszi azt az Austriai Udvar. Az Austriai Biztos *Roschmann* úr, a' ki egyszersmind Tyrolisnak is Provisoriai Kormányozója, a' szívekre kötötte a' Vorarlbergi lakosoknak egy hozzájuk intézett beszéd által, hogy a' Bavarusokat, kik a' közönséges ügy mellett ily sok vért kiontottak, mint a' magok attyokfiait, úgy nézzék. Végezetre a' Bavariai címerek leszedettvén, a' Császáriak tétettek-fel helyekbe, melly alatt

a' katonaság *salvét* lött. Mind ezeket vídám vendégség rekesztette-bé, mellyet az Austriai Biztos úr adott, 's a' hol az Austriai és Bavariai Felségeknek szerentsés egygyességekért örömmel ittak a' jelenlévők. A' város és a' körül lévő hegyek szépen megvilágosítottak: a' két Udvari Biztos Urak pedig még azon éjjel vissza utaztak lakhelyeikre.

Neufchatel. — A' Prussus Király Jul. 12-dikén megérkezett ide Párisból. Nagy örvendezések között tartotta bójövetelét. A' Frantzia határszélétől fogva mindenütt ágyúk állottak egymástól bizonyos távolságra, a' mellyeknek durrogása, 's a' harangok' zúgása jelentette az ő Felsége érkezését. Az össze sereglett nép virágokat hintezett-el előtte az útakon. A' kapu előtt fehér ruhába öltözött leány sereg várta zöld ágakból épült győzedelmi bolt-hajtás alatt virággal tele kosarakkal ő Felségét. A' városháza előtt, a' hol elment ő Felsége a' kísérelével, a' városi ifjúság egy felkerület formájú alkotmányon állott. Így jutott-el ő Felsége szüntelen való örvendezések és éljen kiáltozások között a' szállására.

London. — Jul. 12-dikén kihirdette az udvari újság, hogy a' Hollandiai örökös Princz az Anglus ármádánál Generál-Lajtnántá neveztetett; melyhez azt teszik a' több Anglus levelek, hogy ezen Princznek az Angliai Koronaörökös Herczegasszonnyal való összeházasodása ismét munkába vétetett legyen, 's úgy látszik, hogy minden akadályok elhárítottak előlle.

Lipsia. — Az Orosz Császár Jul. 16-dikán délben véletlenül ide érkezett; *Szaksoniai Erzsébet* Herczegasszonyt 's az *Anhalt-Dessau* Herczeget meglátogattai Jul. 17-dikén reggel, minekutánna a' városi Deputázióknak audientziát adott volna, tovább indult Petersburg felé.